

**Sprawozdanie z Europejskiego Forum Organizacji Medycznych
i Światowej Organizacji Zdrowia (EFMA/WHO)
Budapeszt, 21 - 22 kwietnia 2006 roku**

Naczelną Izbę Lekarską reprezentował członek NRL, dr Krzysztof Makuch, oraz pracownik Biura NIL, Marek Szewczyński.

Forum rozpoczęło się w piątek, 21 kwietnia, powitaniem uczestników przez prof. Petera Sotonyi'ego, Prezesa Stowarzyszenia Węgierskich Towarzystw Medycznych (MOTESZ) oraz wystąpieniem dr Naty Menabde, przedstawiciela Regionalnego Biura WHO na Europę, dotyczącym pracowników medycznych w Europie. Dr Menabde stwierdziła m. in., że w roku 2004 prawie 500 lekarzy z Polski uzyskało uprawnienie do wykonywania zawodu w Wlk. Brytanii.

Następnie uczestnicy forum wysłuchali dwóch wystąpień przedstawicieli rządu węgierskiego. Dr Mihaly Kokeny omówił politykę antynikotynową na Węgrzech, a dr Gabor Kapocs przedstawił w zarysie węgierski system opieki zdrowotnej.

Najistotniejsze, wydaje się, zagadnienie z punktu widzenia organizacji uczestniczących w Forum było przedmiotem dyskusji w następnej sesji obrad, która dotyczyła przyszłości EFMA. Dr Rene Salzberg, Sekretarz Generalny EFMA/WHO, poinformował, że Komitet Łącznikowy EFMA szeroko omawiał dalszą działalność EFMA/WHO, zastanawiając się, czy powinna dalej funkcjonować w tej samej formie, czy w innej, czy też może w ogóle zakończyć działalność Forum. Poruszano też kwestię finansów. Przez szereg lat EFMA funkcjonowało w oparciu o środki przekazywane przez WHO oraz opłaty za uczestnictwo wnoszone przez krajowe stowarzyszenia medyczne. Środki te pokrywały koszty organizacyjne, które stale rosną ze względu na wzrost cen w większości państw europejskich. Około 5 lat temu WHO zmieniło swą politykę i EFMA zmuszona została opierać się na pomocy stowarzyszeń i izb lekarskich ze Szwajcarii, Norwegii, Niemiec, Austrii. Jednakże także te organizacje są coraz mniej chętne do sponsorowania takiego przedsięwzięcia. Szwajcarzy na przykład podjęli decyzję, że zaprzestają dofinansowywać Forum.

Dr Salzberg zwrócił uwagę na dużą ilość ważnych międzynarodowych organizacji lekarskich, takich jak CPME, UEMS, WMA. Podkreślił jednak, że wiele tematów poruszanych na Forum nie jest przedmiotem prac innych organizacji (np. syndrom „wypalenia” lekarzy, autonomia lekarska). Komitet Łącznikowy EFMA utworzył małą grupę roboczą, której zadaniem jest opracowanie listy tematów na przyszłość.

W trakcie dyskusji po wystąpieniu dr. Salzberga przedstawiciele WHO stwierdzili m. in., że WHO zawsze traktowało Forum jako ważną organizację, jednakże obecnie jest zdania, że EFMA powinno być bardziej aktywne i podejmować konkretne działania. WHO mogłoby rozważyć finansowanie konkretnych projektów. Także przedstawiciele stowarzyszeń z Wlk. Brytanii, Szwajcarii i Austrii podkreślali, że musi się zmienić formuła dalszego funkcjonowania, należy być bardziej aktywnym i nie kończyć prac na formułowaniu stanowisk.

Warto w tym miejscu zauważyć, że o spadku znaczenia Forum świadczyła także nieobecność przedstawicieli stowarzyszeń lekarskich ze stosunkowo wielu

państw europejskich (np. z Belgii, Holandii, Włoch, Hiszpanii, Szwecji, Irlandii). Dr Salzburg stwierdził, że bardzo go to dziwi i chciałby wiedzieć, czy jest to spowodowane jedynie kwestiami finansowymi, czy też brakiem woli dalszej współpracy w ramach Forum. Ponadto zaznaczył, że ani on ani pozostałe osoby zaangażowane w organizację Forum nie robią tego ze względu na korzyści materialne. Zdanie to poparł dr Daniel Mart, obecnie przewodniczący CPME, dodając, że nikt nie robi tego dla pieniędzy. Wręcz przeciwnie, wiąże się to z wieloma wydatkami.

Natomiast przedstawiciele stowarzyszeń z państw byłego ZSRR podkreślali, że dla nich EFMA ma bardzo duże znaczenie i szczególny wkład w rozwój organizacji lekarskich w tych krajach.

Na zakończenie dyskusji dr Salzberg poinformował, że w czerwcu planowane jest spotkanie z przedstawicielami WHO. Przedstawiciel Portugalii zaprosił zaś na kolejne posiedzenie Forum w Lizbonie w 2007 roku, wyrażając nadzieję, że nie będzie to ostatnim posiedzeniem w historii.

Sesja popołudniowa poświęcona była szeroko ostatnio dyskutowanej kwestii gromadzenia informacji medycznej o poszczególnych pacjentach („patients' records”). Dr Mila Garcia-Barbero z Regionalnego Biura WHO na Europę przedstawiła prace nad projektem elektronicznej informacji medycznej, natomiast Pani Leah Wapner z Izraelskiego Stowarzyszenia Lekarskiego omówiła zalety oraz zagrożenia o charakterze prawnym, etycznym, logistycznym i technologicznym związane z krajowymi bazami danych o pacjentach. W trakcie dyskusji podkreślano m. in. Zbyt małe zainteresowanie tym tematem ze strony samych lekarzy i zwracano uwagę na konieczność ich zaangażowania się w proces decyzyjny w tym obszarze.

Kolejnym tematem posiedzenia była współpraca pomiędzy lekarzami a przemysłem farmaceutycznym. Dr Roland Lemie, reprezentujący Stały Komitet Lekarzy Europejskich (CPME), omówił dotychczasową współpracę z europejską organizacją reprezentującą firmy farmaceutyczne – EFPIA, której rezultatem była wspólna deklaracja CPEM i EFPIA dotycząca współpracy pomiędzy lekarzami a przemysłem farmaceutycznym opartej na zasadach etyki.

Ostatnim punktem pierwszego dnia Forum było wystąpienie profesora Zoltana Rihmera na temat badań dotyczących depresji na Węgrzech i jej wpływu na ilość samobójstw.

W drugim dniu, na sesji przedpołudniowej, dr Tomasz Caks ze Słowenii przedstawił zaległe z poprzedniego dnia wystąpienie dotyczące działalności Grupy Roboczej ds. Tytoniu (Tobacco Action Group). Kolejnym omawianym zagadnieniem był europejski system wczesnego ostrzegania i reagowania, szczególnie istotny w obliczu aktualnych zagrożeń wynikających z rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych. Uczestnicy Forum wysłuchali wystąpień dr Zsuzsanny Jakab, Dyrektora Europejskiego Centrum Prewencji i Kontroli Chorób Zakaźnych – niedawno utworzonej instytucji Unii Europejskiej z siedzibą w Sztokholmie, dr Guenael Rodier z Regionalnego Biura WHO na Europę oraz dr. Otmara Klibera, Sekretarza Generalnego WMA, który przedstawił rolę jaką mogą w tej dziedzinie odegrać krajowe stowarzyszenia lekarskie.

Następnie przedyskutowano kwestię bezpieczeństwa pacjentów. Dr Beth Lilja Pedersen zaprezentowała duńskie doświadczenia związane z badaniami

dotyczącymi przyczyn i skutków błędów medycznych. Pani Lisette Tiddens, Sekretarz Generalny CPME, przedstawiła powody, dla których kwestia bezpieczeństwa pacjentów stała się przedmiotem prac na poziomie Unii Europejskiej. Stwierdziła, że wynika to z dostępu do opieki zdrowotnej na terenie całej Unii oraz ze swobodnego przepływu pracowników medycznych i pacjentów. Ponadto, orzeczenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawach Kohll i Decker określiły zakres ponadgranicznej opieki zdrowotnej, co w praktyce spowodowało, że opieka zdrowotna stała się zagadnieniem ponadnarodowym. CPME opowiada się za wprowadzeniem za pomocą dyrektywy unijnej systemu odszkodowawczego nie opartego na winie („non-fault”). W prace z tym związane, w ramach różnych projektów, włączona jest także Komisja Europejska.

Podczas ostatniej sesji Forum poświęconej reformom opieki zdrowotnej w Europie Pan Bob Miglanc z Pfizer Medical Partnerships Initiative omówił wyniki ciekawych badań dotyczących tego, jak lekarze postrzegają opiekę zdrowotną i zawód lekarski. Z badań tych wynika m.in., że lekarze w zdecydowanej większości (69%) nie mają zdania na temat efektywności działań stowarzyszeń (izb) lekarskich, 27 % lekarzy uważa zaś, że organizacje lekarskie są skuteczne, a tylko 4% uważa, że wcale nie są skuteczne.

Następnie przedstawiciele wybranych krajowych organizacji lekarskich kolejno prezentowali sytuację w swych państwach. Przedstawiciel Albanii skrytykował postępowanie albańskiego ministerstwa zdrowia. Przedstawiciel Chorwacji stwierdził, że chorwacka izba lekarska negatywnie ocenia projekty reform przygotowane przez rząd. Natomiast przedstawiciele Kazachstanu, Białorusi i Azerbejdżanu ponownie podkreślali znaczenie Forum dla organizacji lekarskich w ich krajach.

Najciekawszym wystąpieniem w tej części – zwłaszcza z uwagi na obecne wydarzenia w Polsce – była chyba prezentacja dr. Montgomery z Niemiec, reprezentującego Marburger Bund – związek zawodowy lekarzy zatrudnionych w szpitalach. Prezentacja dotyczyła trwającej aktualnie w Niemczech akcji protestacyjnej lekarzy organizowanej przez Marburger Bund. Dr Montgomery przedstawił przyczyny strajków: kwestie finansowe oraz brak perspektyw dla młodych lekarzy, z których prawie 1/3 nie rozpoczyna wykonywania zawodu lub wyjeżdża z Niemiec (co roku ok. 3000 lekarzy opuszcza Niemcy). Organizatorzy protestów postanowili nie rozpoczynać protestów od żądań finansowych – doszli do wniosku, że zostałyby to źle przyjęte przez społeczeństwo, które nie poparłoby ich akcji (80% pacjentów uważa, że lekarze to „chciwi aroganci”). Bardzo istotne były działania mające na celu zwiększenie poparcia ze strony pacjentów dla żądań lekarzy.

Strajkujący w Niemczech lekarze, domagając się 30% podwyżki wynagrodzeń, przygotowali wyraźne uzasadnienie takiego a nie innego żądania (m.in. argumentując, że w przeciągu ostatnich 10 lat zarobki lekarzy spadły o 7,5%, ponadto utracili prawo do „trzynastki”). Dr Montgomery omówił formy protestu: strajki, marsze itp. Podkreślił, że niezwykle ważne jest odpowiednie zabezpieczenie przez lekarzy świadczeń w sytuacjach nagłych – wszelkie zdarzenia, w których nastąpi zgon pacjenta, natychmiast będą postrzegane i wykorzystywane przeciwko protestującym.

Ponadto, dr Edwin Borman z Wlk. Brytanii przedstawił nowy system rewalidacji lekarzy. Polega on na odnawianiu prawa wykonywania zawodu co 5 lat na podstawie dokumentacji potwierdzającej działalność zawodową lekarza oraz doskonalenie zawodowe w tym okresie.

Na zakończenie dr Salzberg podziękował organizatorom oraz uczestnikom i zaprosił na kolejne Forum w Lizbonie w 2007 roku.

Komplet materiałów otrzymanych podczas Forum, zawierających m. in. niektóre z wystąpień, jest w posiadaniu Działu ds. Współpracy Międzynarodowej NIL.

W załączeniu:

- program Forum w języku angielskim,
- lista obecności.

Sporządził:

Marek Szewczyński